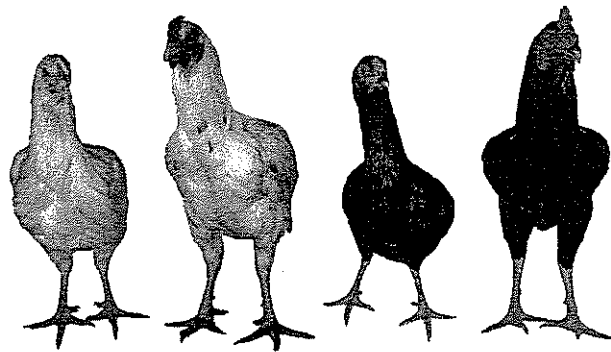

คู่มือ การเลี้ยงไก่เนื้อโคราช

“อร่อยจังเหมือนไก่ไทย โตทันใจเหมือนไก่ฝรั่ง”

จัดทำโดย

คณะผู้วิจัย

โครงการ “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อโคราช’ เพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน”

กลุ่มทำนา
ตำบลลาดบัวขาว

เมษายน 2557

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 2

ในการจัดพิมพ์คู่มือการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชในครั้งแรกนั้น ถือว่าเป็นคู่มือฉบับเริ่มต้น ซึ่งมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้กลุ่มเกษตรกรรุ่นบุกเบิก ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรบ้านห้วยตะเคียน ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรกันทรวิชัย อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม ได้ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชให้ประสบผลสำเร็จ ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้นำไก่เนื้อโคราชไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน จึงได้นำผลงานวิจัยมาขยายผลเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรและของประเทศ โดยการลงทุนจัดตั้งฟาร์มพ่อ-แม่พันธุ์สำหรับผลิตลูกไก่เนื้อโคราช และในต้นปี พ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา สามารถผลิตลูกไก่เนื้อโคราชให้แก่เกษตรกรที่สนใจเลี้ยงได้ถึงเดือนละมากกว่า 30,000 ตัว (จากเดิมที่โครงการวิจัยสามารถผลิตได้เพียงเดือนละประมาณ 3,000 ตัว) ปัจจุบันได้มีกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เนื้อโคราชขยายตัวมากขึ้นทั่วทั้งจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง และกำลังรวมตัวกันเป็นเครือข่ายผู้ผลิตไก่เนื้อโคราช ประกอบกับทีมนักวิจัยได้มีข้อมูลเกี่ยวกับไก่เนื้อโคราชเพิ่มขึ้น เห็นควรที่จะได้ปรับปรุงเนื้อหาในคู่มือการเลี้ยงไก่เนื้อโคราช จึงเป็นที่มาของการจัดพิมพ์คู่มือในครั้งนี้

ทีมนักวิจัยหวังว่าคู่มือฉบับปรับปรุงนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชเพื่อเป็นอาชีพ แต่อย่างไรก็ตามคู่มือการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชฉบับนี้ยังจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปอีก โดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยที่ยังคงดำเนินการอยู่ในโครงการวิจัย “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อโคราช’ เพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน ระยะที่ 2” ควบคู่กันไปกับข้อมูลที่สะท้อนกลับมาจากการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชเป็นอาชีพของเกษตรกร เพื่อที่ทีมนักวิจัยจะได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้คู่มือฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรผู้ผลิตไก่เนื้อโคราชเป็นอาชีพ

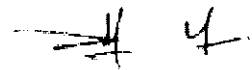
วิฑธวัช โมพี

บรรณาธิการ

15 เมษายน 2557

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 1

คู่มือการเลี้ยงไก่เนื้อ โคราชนฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลี้ยงไก่ของกลุ่มเกษตรกรบ้านทับตะเคียน ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรกันทรวิชัย อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม โดยกลุ่มแรกนั้นถือว่าเป็นกลุ่มบุกเบิกที่รับพันธุ์ไก่เนื้อโคราชไปใช้เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพและมีความตั้งใจที่จะพัฒนารูปแบบของกลุ่มไปเป็นวิสาหกิจชุมชนในที่สุด ส่วนกลุ่มหลังเป็นกลุ่มสหกรณ์ที่ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกลุ่มที่รับเอาไก่เนื้อโคราชไปขยายผลเพื่อประกอบเป็นอาชีพ ทีมนักวิจัยหวังว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เลี้ยงไก่ตั้งที่กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตามคู่มือการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชนฉบับนี้ ถือเป็นฉบับเริ่มต้น นั้นหมายความว่าจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาคู่มือฉบับนี้ต่อไปอีก โดยอาศัยข้อมูลและเสียงสะท้อนจากผู้เลี้ยงทั้งสองกลุ่ม เพื่อที่ทีมนักวิจัยจะได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้คู่มือฉบับนี้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้เป็นคู่มือที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เลี้ยงไก่เนื้อกลุ่มอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาในอนาคต ทีมนักวิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กนก ผลารักษ์ เป็นอย่างสูง ที่ได้เป็นที่ปรึกษาและแนะนำในการเขียนคู่มือฉบับนี้ขึ้นมา

วิฑธวัช โนนพี

บรรณาธิการ

2 เมษายน 2555

สารบัญ

	หน้า
คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 2	ก
คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 1	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
ความเป็นมาของ “ไก่เนื้อโคราช”	1
ลักษณะทางเศรษฐกิจของไก่เนื้อโคราช	7
ปัจจัยที่มีผลทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อโคราชประสบผลสำเร็จ	10
การวางแผนฟาร์มและโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อโคราช	12
ขนาดพื้นที่ของโรงเรือนกับจำนวนไก่	14
วงรอบของการเลี้ยงไก่เนื้อโคราช	14
การเตรียมโรงเรือนสำหรับเลี้ยงไก่	15
การเตรียมรับลูกไก่	16
การจัดการระยะกกและระยะไข่เล็ก	17
การให้แสงสว่าง	20
การให้อาหารและน้ำ	20
การให้วัคซีนป้องกันโรค	25
การจัดเก็บข้อมูลภายในฟาร์ม	27

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สมรรถนะการเจริญเติบโตของไก่เนื้อโคราช	9
2	สมรรถนะการผลิตของไก่เนื้อโคราช ที่น้ำหนักตัว 1.3 กิโลกรัม	9
3	ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อโคราช ที่น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม	9
4	ส่วนประกอบของวัตถุดิบอาหารในสูตรอาหารไก่เนื้อ	22
5	ปริมาณการให้อาหารไก่เนื้อโคราช เพื่อให้ได้น้ำหนักตัวประมาณ 1.2-1.3 กิโลกรัม	24
6	โปรแกรมการให้วัคซีนสำหรับไก่เนื้อโคราช	26

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. พิธีลงนามความร่วมมือโครงการวิจัย “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อโคราช’ เพื่อการผลิตเป็น อาชีพวิสาหกิจชุมชน” เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	2
2. คู่ผสมระหว่าง “แม่พันธุ์ มทส.” กับ “พ่อพันธุ์เห็ดองหางขาว” สำหรับการผลิต “ไก่เนื้อโคราช”	3
3. กิจกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อโคราช ที่หมู่บ้านซับตะเคียน ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา	3
4. พิธีลงนามความร่วมมือโครงการวิจัย “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อโคราช’ เพื่อการผลิตเป็น อาชีพวิสาหกิจชุมชน ระยะที่ 2” เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	4
5. ฟาร์มพ่อ-แม่พันธุ์ สำหรับผลิตลูกไก่เนื้อโคราช มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	6
6. ภาพอนาคตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่เนื้อโคราช	7
7. การจัดวางตำแหน่งของไก่เนื้อโคราชเปรียบเทียบกับไก่สายพันธุ์ทางการค้าและไก่พื้นเมือง	8
8. พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการให้ผลผลิตของไก่	10
9. ตัวอย่างการวางผังฟาร์มสำหรับเลี้ยงไก่เนื้อโคราช	12
10. ตัวอย่างโรงเรือนแบบจั่วชั้นเดียวสำหรับเลี้ยงไก่เนื้อโคราช	13
11. วงรอบในการเลี้ยงไก่เนื้อโคราช 1 รุ่น	14
12. การจัดวางอุปกรณ์ให้อาหารและน้ำในวงกบ	17
13. การกระจายตัวของลูกไก่ในสภาพการกกที่แตกต่างกัน	18
14. การขยายพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ตั้งแต่อายุ 1 วันจนกระทั่งเต็มเล้า	19
15. การจัดวางอุปกรณ์ให้อาหารและน้ำในโรงเรือนเลี้ยงไก่	24

ความเป็นมาของ “ไก่เนื้อโคราช”

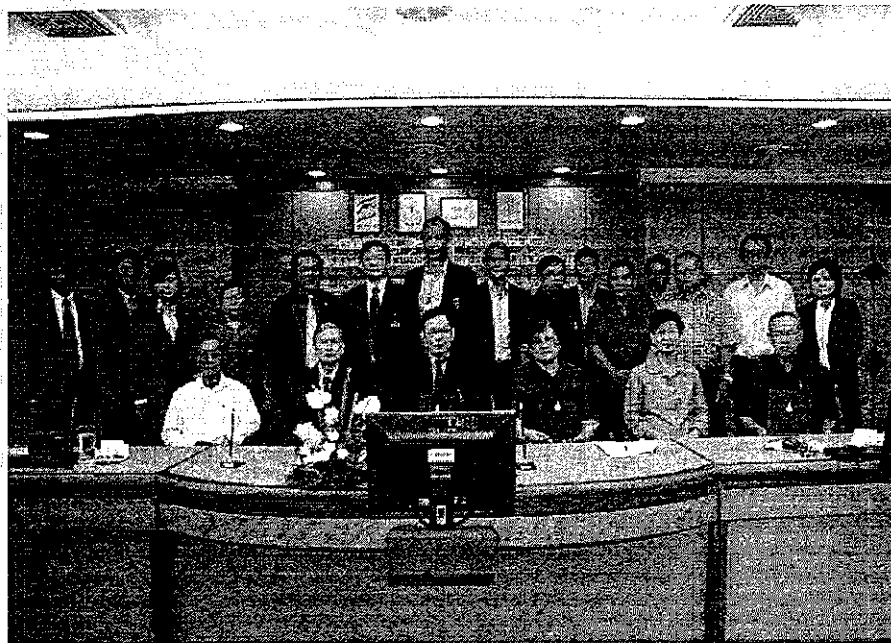
การเจริญเติบโตของประชากรโลก และความต้องการอาหารที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นปัจจัยเร่งที่ทำให้การผลิตในภาคการเกษตรถูกเปลี่ยนไปเป็นการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น แพงขึ้น และเงินทุนมากขึ้น อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาชีพที่เคยเป็นของเกษตรกรถูกเปลี่ยนไปเป็นอาชีพของกลุ่มคนที่มีเงินทุนสูงและมีความสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่แพงกว่า การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่ดี ทำให้ประเทศก้าวเข้าสู่การเป็นครัวของโลก ก่อให้เกิดรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพในวงกว้าง อย่างไรก็ตามอีกด้านหนึ่งของผลกระทบนี้ได้เกิดขึ้นแล้วเช่นกัน การขาดแคลนอาชีพที่เกษตรกรจะสามารถเข้าถึงได้อย่างมีอิสระ และเป็นเจ้าของในอาชีพนั้นๆ อย่างแท้จริง ทำให้เกษตรกรขาดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง สร้างตนเองให้มีความสามารถ มีความเข้มแข็งในการแข่งขันทางการผลิตและการค้า คือผลกระทบหนึ่งที่ตามมา ดังนั้นการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือในการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร จึงเป็นประเด็นสำคัญที่นักวิจัยด้านเกษตรต้องช่วยกัน เพื่อสร้างหรือพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

“ไก่เนื้อโคราช” เป็นเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกรของประเทศ โดยมุ่งหวังว่าเทคโนโลยีนี้จะสามารถสร้างอาชีพที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร สร้างเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งในการแข่งขันทั้งทางด้านการผลิตและการค้า เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่มีพื้นที่ในการทำอาชีพเป็นของตนเอง เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่สามารถยืนได้อย่างสง่างามด้วยความสามารถของตนเองบนเวทีของประเทศและของอาเซียน

ไก่เนื้อโคราชมียุคเริ่มต้นจากโครงการวิจัย “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อโคราช’ เพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งเป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือกันของ 4 หน่วยงาน ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส.) ในบทบาทของผู้สนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาไก่สายพันธุ์พ่อแม่พันธุ์และแม่พันธุ์เพื่อใช้ในการผลิตไก่เนื้อโคราช สนับสนุนงบประมาณและนักวิจัย
2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในบทบาทของผู้สนับสนุนงบประมาณ และผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำแนะนำและประเมินโครงการวิจัย
3. กรมปศุสัตว์ ในบทบาทของผู้สนับสนุนพ่อพันธุ์ไก่เหลืองหางขาว และนักวิจัย
4. กลุ่มทำนา ตำบลลาดบัวขาว ในบทบาทของผู้รับพันธุ์ไก่ไปใช้เพื่อพัฒนาเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีกลุ่มนำร่องอยู่ที่หมู่บ้านซับตะเคียน ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

ทั้งนี้ได้มีการลงนามความร่วมมือในการวิจัย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2552 (ภาพที่ 1)

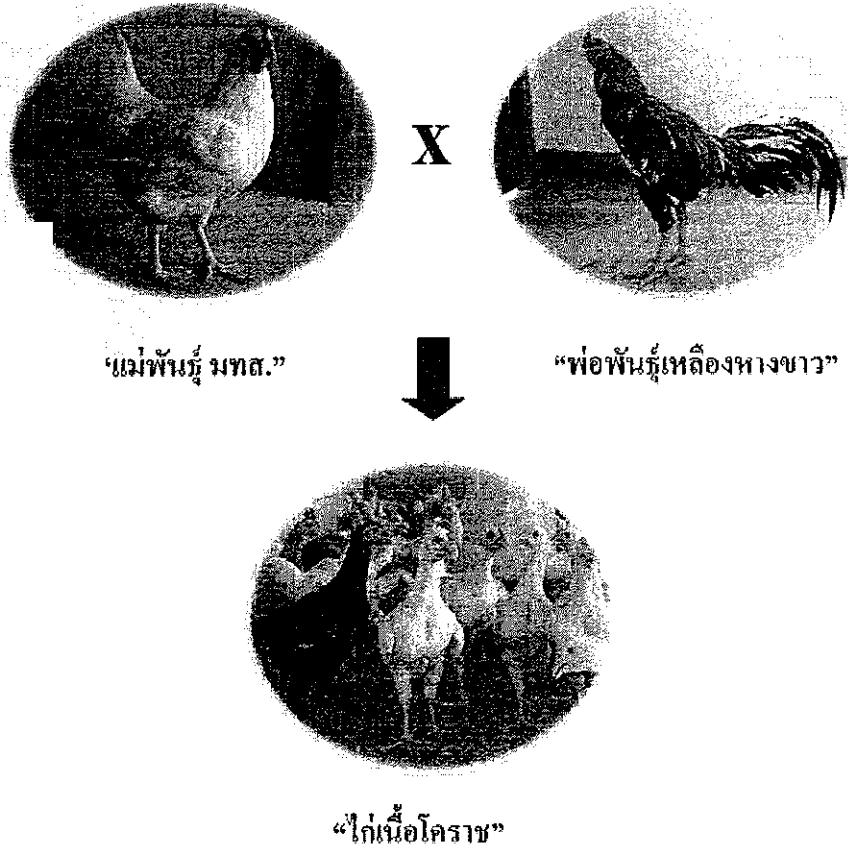

ภาพที่ 1 พิธีลงนามความร่วมมือโครงการวิจัย “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อ โครราช’ เพื่อการผลิตเป็นอาชีพ
วิสาหกิจชุมชน” เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

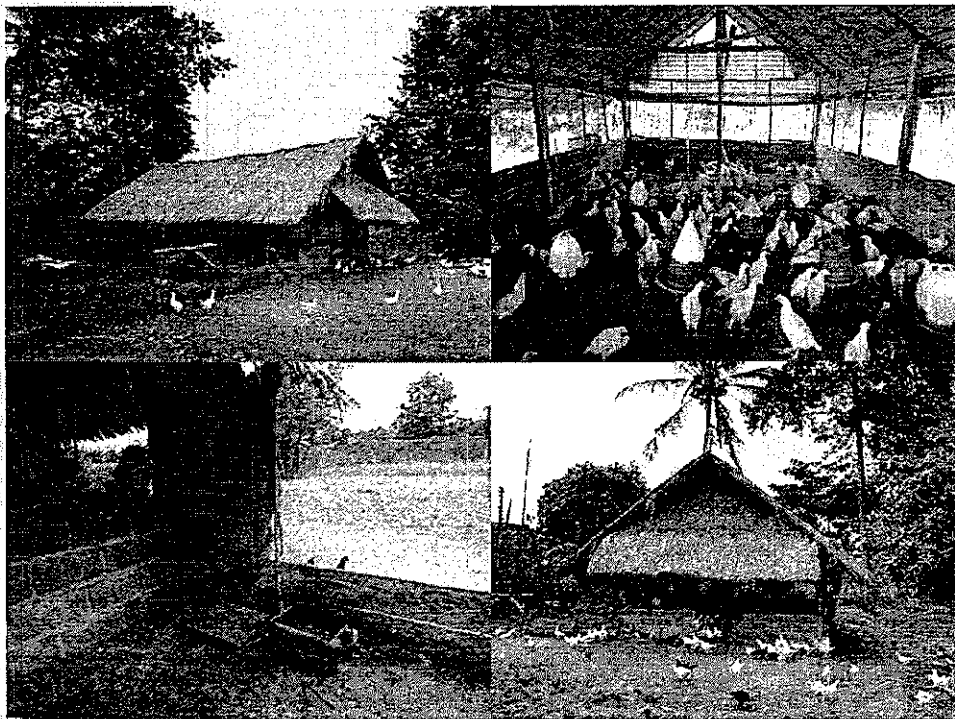
โดยมีเป้าหมายของโครงการวิจัย ดังนี้คือ

1. ได้สายพ่อพันธุ์ไก่เนื้อ ชื่อ “ไก่เหลืองโครราช” ซึ่งมีต้นพันธุ์มาจากไก่เหลืองหางขาว ที่จดทะเบียนพันธุ์โดยกรมปศุสัตว์ในนาม “ไก่เหลืองหางขาวกบินทร์บุรี” และได้รับความอนุเคราะห์จากกรมปศุสัตว์ให้นำลูกไก่บางส่วนมาพัฒนาพันธุ์ต่อให้เป็นไก่เหลืองโครราช
2. ได้สายแม่พันธุ์ไก่เนื้อ ชื่อ “ไก่แม่ มทส.” ซึ่งมีคุณสมบัติของสายแม่พันธุ์ไก่เนื้อที่ครบถ้วน คือมีความสามารถในการให้ไข่ที่มากพอที่จะทำให้ต้นทุนลูกไก่ต่อตัวต่ำในระดับที่สามารถแข่งขันได้ และให้ลูกที่มีการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว
3. ได้ไก่เนื้อลูกผสมพื้นเมือง ชื่อ “ไก่เนื้อโครราช” ซึ่งมีคุณสมบัติของไก่เนื้อที่มีการเจริญเติบโตที่รวดเร็วกว่าไก่พื้นเมือง แต่มีรสชาติของเนื้อใกล้เคียงกับไก่พื้นเมือง
4. เกษตรกรสามารถใช้ไก่ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพในระดับของวิสาหกิจชุมชน โดยรูปแบบของอาชีพอาจเป็นในรูปของผู้ผลิตลูกไก่เนื้อ หรือผู้ผลิตไก่เนื้อขุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเกษตรกร

เมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นในระยะ 3 ปีแรก (พฤศจิกายน 2552 – ตุลาคม 2555) โครงการวิจัยได้ไก่ลูกผสมที่มีความเหมาะสมในการจะนำไปพัฒนาเป็นไก่สายแม่พันธุ์ และในสายพ่อพันธุ์ได้ฝูงไก่เหลืองหางขาวที่อยู่ระหว่างการคัดเลือกเพื่อพัฒนาไปเป็นไก่สายพ่อพันธุ์ที่มีความจำเพาะกับสายแม่พันธุ์ที่พัฒนาขึ้นจากโครงการนี้ เพื่อผลิตลูกผสม “ไก่เนื้อโครราช” ที่มีการเจริญเติบโตที่รวดเร็วกว่าไก่พื้นเมืองแต่มีรสชาติของเนื้อใกล้เคียงกับไก่พื้นเมือง (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 คู่ผสมระหว่าง “แม่พันธุ์ มทส.” กับ “พ่อพันธุ์เหลืองหางขาว” สำหรับการผลิต “ไก่เนื้อโคราช”

ภาพที่ 3 กิจกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อโคราช ที่หมู่บ้านซบตะเคียน ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

เมื่อไก่เนื้อโคราชไปให้กลุ่มเกษตรกร (กลุ่มเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ บ้านซับตะเคียน ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา) ได้ทำการเลี้ยง (ภาพที่ 3) ปรากฏว่าไก่เนื้อโคราชได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคและกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เป็นอย่างดี เนื่องจากเนื้อมีรสชาติอร่อยไก่เนื้อเลี้ยงไก่พื้นเมือง แต่มีประสิทธิภาพการผลิตดีกว่าไก่พื้นเมือง ใช้ระยะเวลาเลี้ยงสั้นกว่าไก่พื้นเมือง ทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถแข่งขันกับตลาดได้ และมีกำไรจากกิจกรรมนี้

เมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัยในระยะที่ 1 ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้มีความเห็นตรงกันที่จะพัฒนาไก่เนื้อโคราชให้เป็นอาชีพของเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการลงนามความร่วมมือในระยะที่ 2 เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555 มีระยะการวิจัย 3 ปี (พฤศจิกายน 2555 - ตุลาคม 2558) (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 พิธีลงนามความร่วมมือ โครงการวิจัย “การสร้างสายพันธุ์ ‘ไก่เนื้อโคราช’ เพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน ระยะที่ 2” เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

- โดยโครงการวิจัย ระยะที่ 2 นี้ คณะผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้
- การพัฒนาพันธุกรรมไก่เนื้อโคราชให้มีความสามารถด้านสมรรถนะการผลิตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงคงรสชาติที่อร่อยและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคไว้ให้ได้
 - การพัฒนาพันธุกรรมของไก่สายแม่พันธุ์ มพส. โดยเน้นในการเพิ่มผลผลิตไข่เพื่อลดต้นทุนการผลิตลูกไก่ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพเป็นผู้ผลิตลูกไก่จำหน่าย มีความเข้มแข็ง
 - การพัฒนาอาหารไก่และการจัดการเลี้ยงไก่ เพื่อช่วยเสริมสมรรถนะการผลิตของไก่ เพิ่มความอร่อยของเนื้อไก่ และทำให้เนื้อไก่เป็นเนื้อเพื่อสุขภาพ และใช้เป็นจุดขาย

- การพัฒนาด้านการแปรรูปเนื้อ ไก่เพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเน้นการเพิ่มช่องทางการตลาด และเป็นการเพิ่มมูลค่าของไก่

- การสร้างการรับรู้ของตัวไก่และผลิตภัณฑ์ เพื่อประโยชน์ในด้านการตลาด

- การศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการเลี้ยง การจัดการไก่เนื้อ ไคโรซ และไก่ฟอ-แม่พันธุ์ ที่มีความเหมาะสมสำหรับตัวไก่และกลุ่มเกษตรกร

ทั้งนี้เพื่อทำให้ไก่ที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่เข้มแข็งในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง คณะผู้วิจัยจึงได้เลือกกลุ่มเกษตรกรนำร่อง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มเกษตรกรจัดตั้ง คือ กลุ่มเกษตรกรบ้านซับตะเคียน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มเกษตรกรภายใต้การจัดการบริหารของสหกรณ์การเกษตรก้นทรวิชัย อ.ก้นทรวิชัย จ.มหาสารคาม โดยมีเหตุผลว่ากลุ่มเกษตรกรซับตะเคียนเป็นตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งของประเทศ และกลุ่มสหกรณ์การเกษตรก้นทรวิชัยเป็นตัวแทนของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรของประเทศ ซึ่งจะใช้เกษตรกรทั้งสองกลุ่มนี้เป็นกรณีศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระดับประเทศ

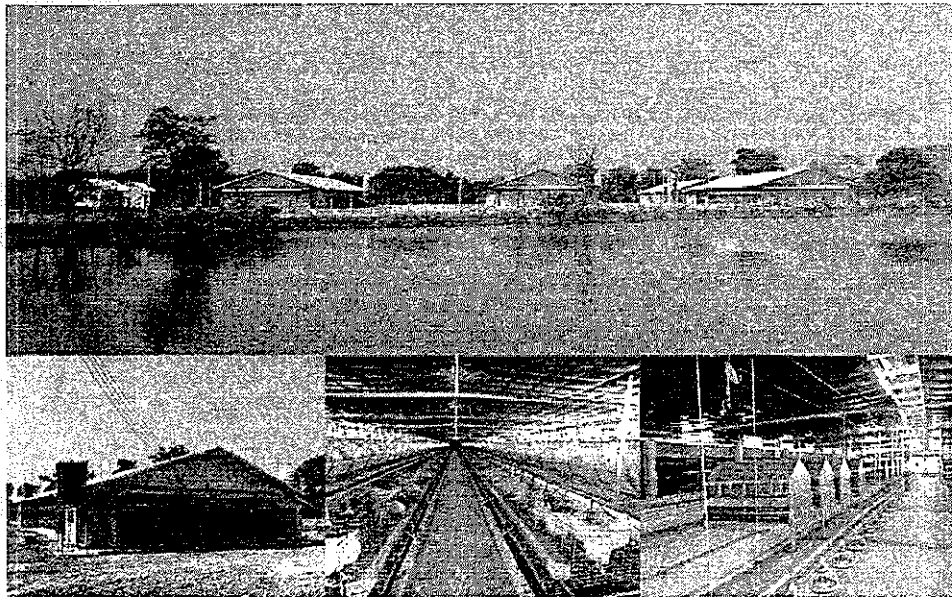
ในอนาคตเมื่อโครงการวิจัยสิ้นสุดลง คณะผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในระดับต่างๆ ดังนี้

1. ระดับองค์กร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจะได้ไก่สายพันธุ์ (สายพันธุ์เหลืองโคราช) ซึ่งเป็นไก่พื้นเมืองไทย 100% ที่พัฒนาพันธุ์กรรมให้มีความจำเพาะกับไก่สายแม่พันธุ์ (สายพันธุ์ มทส.) ที่มีความโดดเด่นในเรื่องผลผลิตไข่ ไก่ฟอ แม่พันธุ์นี้ใช้ในการผลิตไก่เนื้อลูกผสมพื้นเมือง (ไก่เนื้อโคราช) ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้แก่ประเทศหรือในอาเซียน โดยเฉพาะอาหารที่เป็นแหล่งโปรตีนจากเนื้อไก่ เนื่องจากโครงการนี้จะสร้างและรักษาปู-ดำพันธุ์ของไก่ มทส. และไก่เหลืองโคราชไว้เพื่อผลิตฟอ-แม่พันธุ์ที่ใช้ในการผลิตไก่เนื้อโคราช โดยมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ดูแลและพัฒนาต่อไปในอนาคต และยังส่งเสริมให้ฟาร์มวิจัยนี้เป็นฟาร์มปฏิบัติการในระดับปริญญาตรี และแหล่งการทำวิจัยของนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกแบบครบวงจร

2. ระดับท้องถิ่น จะได้เครื่องมือในการประกอบอาชีพใหม่อย่างยั่งยืนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งระบบผูกขาดจากบริษัท มีทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคเนื้อไก่มากขึ้น ส่งเสริมการบริโภคเนื้อสัตว์ที่เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ

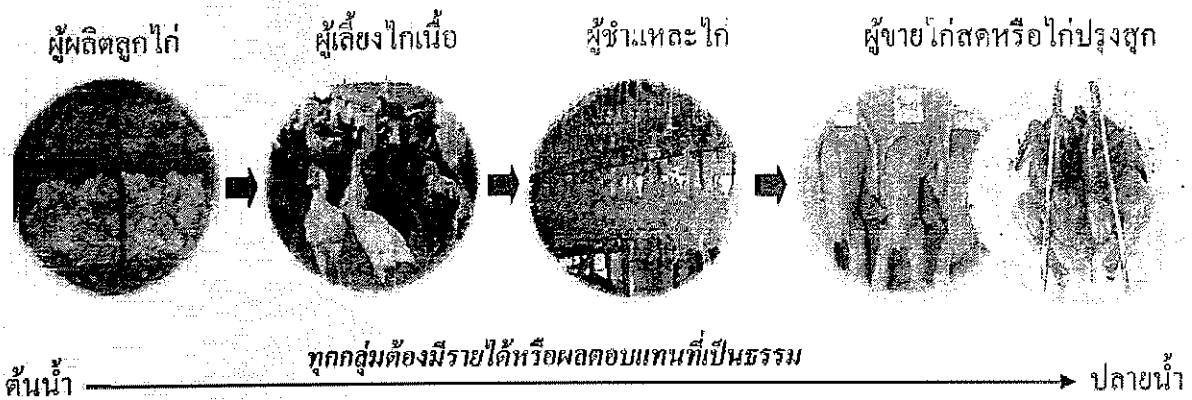
3. ระดับประเทศ จะสามารถรักษาพันธุ์ไก่พื้นเมืองไทยไว้โดยการนำพันธุ์กรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคการผลิต ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน การได้บุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลให้ประเทศมีความมั่นคงทางด้านการผลิตอาหารประเภทโปรตีนจากเนื้อไก่มากยิ่งขึ้น ได้ชุดความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงไก่ที่พัฒนาจากการนำร่องให้กับกลุ่มเกษตรกรของโครงการ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสร้างหรือการพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ของประเทศ

จากวิสัยทัศน์ที่ว่า “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นเลิศ และเป็นพี่พี่ของสังคม” มหาวิทยาลัยฯ ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้นำไก่อเนื้อโคราชไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน จึงได้นำเอาผลงานวิจัยมาขยายผลเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรและของประเทศ โดยในช่วงกลางปี พ.ศ. 2556 มหาวิทยาลัยฯ ได้อนุมัติงบประมาณในการจัดตั้งฟาร์มพ่อ-แม่พันธุ์ ทั้งสายพ่อ (เหลืองหางขาว) และสายแม่ (มทส.) สำหรับผลิตลูกไก่อเนื้อโคราช และในต้นปี พ.ศ. 2557 ฟาร์มแห่งนี้สามารถเริ่มดำเนินการได้ (ภาพที่ 5) โดยสามารถผลิตลูกไก่อเนื้อโคราชให้แก่เกษตรกรที่สนใจเลี้ยงได้ถึงเดือนละมากกว่า 30,000 ตัว (จากเดิมที่โครงการวิจัยสามารถผลิตได้เพียงเดือนละประมาณ 3,000 ตัว) นอกจากนี้ทางจังหวัดนครราชสีมาได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการวิจัยนี้ จึงได้บรรจุโครงการไก่อเนื้อโคราช ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2557-2560 เพื่อให้ไก่อเนื้อโคราชเป็นอาชีพของคนโคราชต่อไป

ภาพที่ 5 ฟาร์มพ่อ-แม่พันธุ์ สำหรับผลิตลูกไก่อเนื้อโคราช มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วันนี้ไก่อเนื้อโคราชได้กลายเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพของกลุ่มเกษตรกรที่หมู่บ้านชัยตะเคียน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา และกลุ่มเกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรกันทรวิชัยไปแล้ว และกำลังขยายการผลิตไปยังกลุ่มเกษตรกรผู้สนใจทั่วทั้งจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง และในอนาคตคาดว่าจะสามารถกระจายไปยังเกษตรกรทั่วประเทศ ทั้งนี้ในปัจจุบัน ได้เริ่มมีการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตไก่อเนื้อโคราช และมีแผนการพัฒนารูปแบบให้เป็นการผลิตแบบครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำไปสู่ปลายทางน้ำ มีทั้งกลุ่มผู้เลี้ยง ไก่อเนื้อโคราช (สำหรับผลิตลูกไก่อเนื้อโคราช) ผู้เลี้ยงไก่อเนื้อโคราช ผู้ชำแหละไก่ และผู้ทำการตลาด โดยทุกกลุ่มจะต้องมีรายได้หรือผลตอบแทนที่เป็นธรรม (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ภาพอนาคตของเครื่องฆ่าผู้เลี้ยงไก่เนื้อ โคราซ

จากความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจขององค์กรทั้ง 4 ฝ่าย (สกว., มท.ส., กรมปศุสัตว์ และกลุ่มทำนาคำบลาดบัวขาว) บัดนี้ได้ก่อให้เกิดเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพของเกษตรกรของประเทศชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอันเป็นพลวัต ทั้งในด้านราคาไก่ ราคาวัตถุดิบอาหารไก่ การพัฒนาอย่างไม่เคยหยุดยั้งของบริษัทเอกชน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงยังคงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาด้านต่างๆ การพัฒนาเครื่องมือนี้จะไม่มียุค เราจะพัฒนาเครื่องมือนี้ให้สามารถใช้ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรของชาติได้อย่างยั่งยืน เข้มแข็ง และส่งงามบนเวทีอาเซียนต่อไป

ลักษณะทางเศรษฐกิจของไก่เนื้อโคราซ

คุณสมบัติสำคัญของ “ไก่เนื้อโคราซ” ที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพได้ มีดังนี้คือ

- ระยะเวลาการเลี้ยงจากแรกเกิดถึงน้ำหนัก 1.2-1.3 กิโลกรัม ใช้เวลาในการเลี้ยง 65-70 วัน
- อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว (FCR) ประมาณ 2.3
- ต้นทุนการผลิตประมาณ 65 บาทต่อกิโลกรัม
- มีเนื้ออร่อยเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค
- สามารถขายได้ในราคาไก่พื้นเมือง ราคา กิโลกรัมละ 70-80 บาท

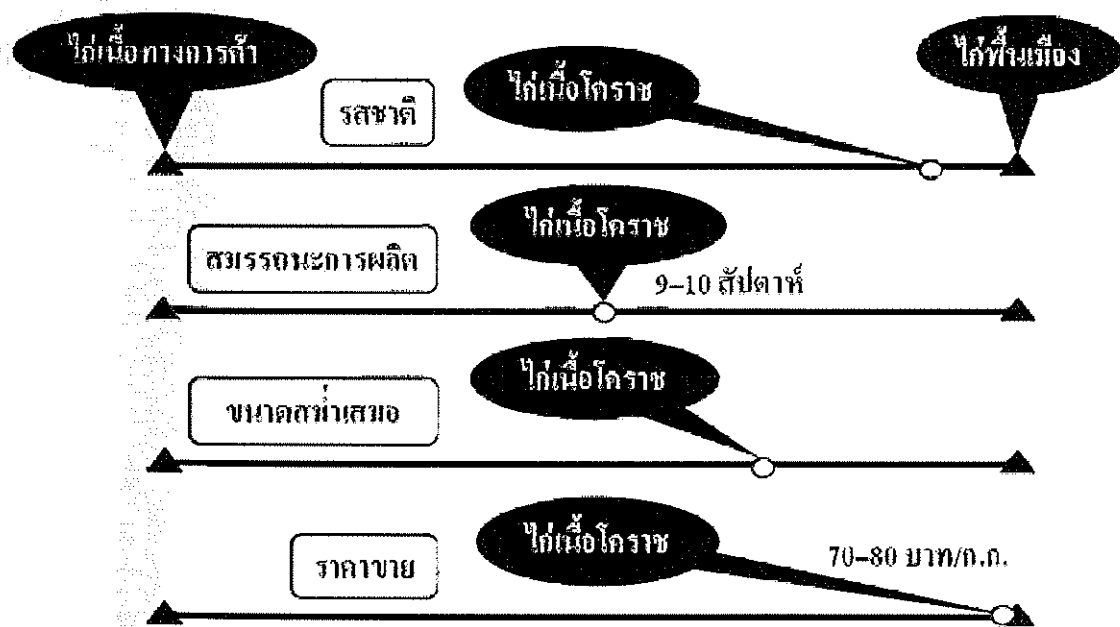
เมื่อจัดวางตำแหน่งของ “ไก่เนื้อโคราซ” เปรียบเทียบกับ “ไก่เนื้อสายพันธุ์ทางการค้า” และ “ไก่พื้นเมือง” สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 7 ดังนี้

- ในแง่ของรสชาติของเนื้อ มีความใกล้เคียงกับไก่พื้นเมือง นั่นคือมีความนุ่มแน่นของเนื้อ และมีรสชาติอร่อย เป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

- ในแง่ของสมรรถนะการผลิต ทั้งในแง่ของการเจริญเติบโตและอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว พบว่าดีกว่าไก่พื้นเมือง แต่คือนอกกว่าไก่เนื้อทางการค้า อย่างไรก็ตามการคัดเลือกไก่ให้มีการเจริญเติบโตที่รวดเร็วจะส่งผลให้รสชาติของเนื้อด้อยลง ซึ่งในข้อนี้เป็นถึงที่นักวิจัยให้ความระมัดระวังมาก ในอนาคตไก่เนื้อโคราชจะถูกคัดเลือกให้มีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงขึ้นเพื่อยับยั้งต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเช่นกัน แต่การเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นนั้น ผู้วิจัยจะระวังไม่ให้ส่งผลกระทบต่อรสชาติของเนื้อ

- ในแง่ของความสม่ำเสมอของฝูง ไก่เนื้อโคราชมีความสม่ำเสมอดีกว่าไก่พื้นเมือง แต่คือนอกกว่าไก่เนื้อทางการค้า โดยในอนาคตนักวิจัยจะได้ทำการคัดเลือกให้ไก่เนื้อโคราชมีความสม่ำเสมอของฝูงดียิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามจุดด้อยที่พบในช่วงเริ่มต้นนี้ สามารถปรับเปลี่ยนมาเป็นจุดดีสำหรับผู้เลี้ยงได้ในแง่ของการเริ่มต้นการทำการตลาด นั่นคือในการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชแต่ละรุ่น ผู้เลี้ยงสามารถทยอยจับไก่ขายได้ 3 ชุด ในระหว่างช่วงอายุไก่ 60-70 วัน

- ในแง่ของราคาขาย เนื่องจากมีลักษณะและรสชาติของเนื้อใกล้เคียงกับไก่พื้นเมือง จึงทำให้ผู้เลี้ยงสามารถขายไก่เนื้อโคราชได้ในราคาเท่ากับไก่พื้นเมือง ซึ่งโดยปกติจะมีราคาขายสูงกว่าไก่เนื้อทางการค้า 2-3 เท่า

ภาพที่ 7 การจัดวางตำแหน่งของไก่เนื้อโคราชเปรียบเทียบกับไก่สายพันธุ์ทางการค้าและไก่พื้นเมือง

จากคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นที่มาของสโลแกนของไก่เนื้อโคราชที่ว่า “อร่อยจึงเหมือนไก่ไทย โตทันใจเหมือนไก่ฝรั่ง” และจากการทดสอบสมรรถนะการเจริญเติบโต และต้นทุนการผลิตไก่เนื้อโคราช ของคณะผู้วิจัยในฟาร์มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้ผลคั่งแสดงในตารางที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 สมรรถนะการเจริญเติบโตของไก่เนื้อโคราช

อายุไก่	น้ำหนักไก่ (กรัม)	อาหารที่กินสะสม (กรัม)	อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็น น้ำหนักตัว (FCR)
แรกเกิด	44.88	-	-
4 สัปดาห์	355.23	508.25	1.66
6 สัปดาห์	652.08	1,127.00	1.88
8 สัปดาห์	1,000.69	1,950.00	2.04
9 สัปดาห์	1,195.73	2,452.00	2.13
10 สัปดาห์	1,317.75	3,037.00	2.31

ตารางที่ 2 สมรรถนะการผลิตของไก่เนื้อโคราช ที่น้ำหนักตัว 1.3 กิโลกรัม

รายการ	ไก่เนื้อโคราช
ระยะเวลาการเลี้ยง (วัน)	70
น้ำหนักตัวที่อายุ 1 วัน (กรัม/ตัว)	44.88
น้ำหนักตัวสุดท้าย (กรัม/ตัว)	1,317.75
อัตราการเจริญเติบโต (กรัม/ตัว/วัน)	19.43
ปริมาณอาหารที่กิน (กรัม)	3,037.00
อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว (FCR)	2.31

ตารางที่ 3 ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อโคราช ที่น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม

รายการ	ไก่เนื้อโคราช
ค่าอาหาร (บาท)	41.58
ค่าลูกไก่อายุ 1 วัน (บาท)	19.00
ต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่นๆ (บาท)	5.00
รวมต้นทุนการผลิต (บาท)	65.58
ราคาขาย (บาท)	80.00
กำไร (บาท)	14.42

ราคาอาหารไก่เนื้อเฉลี่ย กิโลกรัมละ 18 บาท ราคาขายไก่มีชีวิต กิโลกรัมละ 80 บาท (ราคาเดือนมีนาคม 2557)

ปัจจัยที่มีผลทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อโคราชประสบผลสำเร็จ

ในการเลี้ยงสัตว์นั้น มีปัจจัยหลัก 2 ประการที่ส่งผลต่อการให้ผลผลิตของสัตว์ ปัจจัยดังกล่าวคือ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยปัจจัยทางพันธุกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สัตว์มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้มีความสามารถในการให้ผลผลิตสูง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสมแก่ตัวสัตว์ด้วย เพื่อให้สัตว์สามารถตอบสนองต่อศักยภาพทางพันธุกรรมที่มีอยู่ในตัวได้อย่างเต็มที่

ในการเลี้ยงไก่ก็เช่นเดียวกัน การที่จะทำให้ไก่แสดงศักยภาพทางด้านพันธุกรรมออกมาได้อย่างเต็มที่นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับตัวไก่ ได้แก่ การจัดการด้านอาหารซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนที่สูงที่สุด การจัดการด้านการป้องกันโรค ไม่ว่าจะเป็นการวางผังฟาร์มและการสร้างโรงเรือนที่ถูกต้อง รวมถึงการมีโปรแกรมวัคซีนที่เหมาะสม และการจัดการเลี้ยงไก่ระยะต่างๆ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นต้น (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการให้ผลผลิตของไก่

นอกจากปัจจัยหลักที่กล่าวถึงในข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อโคราชประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การจัดหาตลาดจำหน่ายที่แน่นอน

ก่อนที่จะเริ่มเลี้ยงไก่เนื้อโคราชนั้น สิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงคือเรื่องของการหาตลาดสำหรับรองรับสินค้าไม่ว่าจะเป็นไก่มีชีวิต ไก่สด หรือไก่ที่แปรรูปเป็นอาหาร ซึ่งต้องอาศัยการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย เพื่อช่วยกันวางแผนการทำงานร่วมกัน และเป็นการตัดวงจรพ่อค้าคนกลางออกไป การรวมกลุ่มกันนอกจากจะช่วยสร้างอำนาจต่อรองราคาในการขายผลผลิตแล้ว ยังช่วยสร้างอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตด้วย สำหรับภาพอนาคตของกลุ่มและเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่เนื้อโคราช ได้กล่าวไว้แล้วในภาพที่ 6

